

de hand werkte, de jurisdictie, die aan de Overheid werd toegekend, omdat het aan de Overheid was overgelaten, om de inkomsten van de kerkelijke goederen te bestemmen, om de predikanten te betalen, om de armen, maar en ander deel verkocht en de opbrengst in de staatskas stortte, kwam Calvijn hier met kracht tegen op. Hij schreef aan Viret, dat deze hiertegen moet protesteerden, niet alleen om de ergernis die daardoor gegeven wordt, maar vooral omdat dit ongeoorloofd is. Hetgeen eenmaal, schreef Calvijn hem, aan Christus en de Kerk gewijd is, komt aan de Overheid niet toe. Wie deze goederen toch aan de Overheid ontrent, dien treft de vloek Gods, omdat hij het heilige profaan maakt. Zelfs dat de Overheid deze goederen aan zich trekt, maar dan aan de predikanten een tractement betaalt, keurt Calvijn beslist af. Zoo komt de zaak hierop neer, zegt Calvijn, dat de Kerk tot beroofd wordt van hare goederen en de Overheid dan, ja, aan de Kerk inkomsten geeft, maar naar haar goeddunken en alsof het uit haar goederen was. En dat behoort de Kerk van hare vrijheid en zelfstandigheid, want zoodra de predikanten dan iets doen, wat niet naar den zin der Overheid is, kan de Overheid hen dwingen door het salaris te verminderen of zelfs geheel in te houden. Dat de Overheid het recht van toezicht op 't gebruik dezer goederen uitoefent, is recht, want ook de vrome Koning Joas heeft dit gedaan (II Kron. 24 : 11) maar de Kerk zelf moet de administratie van deze goederen in handen hebben. En zelfs al zou men ook deze administratie aan de Overheid overlaten, dan zou nog altoos de eisch moeten gesteld worden, dat de Overheid getrouw de inkomsten daarvan aan de Kerk gaf en niets van het eigendom zelf zou te loor gaan. Nu ging het hier niet om kerkelijke goederen in engeren zin genomen, maar bepaaldelijk om kloostergoederen, die de Overheid verkocht en waarvan ze de opbrengst in eigen kas had gestort. 5)

toen twee jaren ters werden opgeven in een gemeent en zouden dienen de verzorging der o heette het, die genoten hadden, daarop verliezen *Gottesgaben*, d.w.z. en hem gewijd, tenste van arme

een het gevoelen her, maar van de meen, blijkt ook op den Rijksdag aan Keizer Karel II waarin o.a. ook de goederen ge- te hier eerst op stelijke personen hadden geschon- predikanten, geestelijken en armen. In het vordt daarna op- de inkomsten in vier porties; worden aan den van zijn ambt te doen aan de een opleidings- en; een tweede e andere geeste- en derde voor- bouwen, en een worden onder de tal van stich- men voor wezen, ten enz. en de eestelijkheid toe- tende, dat deze armen had. Maar, de Bisschoppen ebbden zich van gemaakt en in ieten voor het voor de scholen daarmede zich rijkt. Aangezien Schrift, maar ones der Kerk deelen, wanneer ler Kerk en de lere doeleinden olkomen recht- het oorspron- len van de ware Scholen en van

dingrecht der- n, die het erf- was dus geen verheid om ten tusschenbeide nooit op een ar op de ver- eid, rustte om en en de mis- ormeeren. Het schrift Calvijn odzakelijkheid dat de Over- de Roomsche as haar plicht, niet tusschen- g, dat deze van Christus dienaar van , in weelde bracht door en onwetend vijanden van heid dulden, waarheid met trisistestrou- ten, de trouwe volgend? En t schandelijk ren door de aakt was, deze men? Maar verheden dit ort, om daar- dan beging ure zonde als i, want ook dearen der stus van wat id was, en men van ge- bloedschuld

maakt van een landstreek die vroeger Roomsche was geweest, en nu een deel van de kerkelijke goederen aldaar bestemde voor de predikanten, scholen en armen, maar en ander deel verkocht en de opbrengst in de staatskas stortte, kwam Calvijn hier met kracht tegen op. Hij schreef aan Viret, dat deze hiertegen moet protesteerden, niet alleen om de ergernis die daardoor gegeven wordt, maar vooral omdat dit ongeoorloofd is. Hetgeen eenmaal, schreef Calvijn hem, aan Christus en de Kerk gewijd is, komt aan de Overheid niet toe. Wie deze goederen toch aan de Overheid ontrent, dien treft de vloek Gods, omdat hij het heilige profaan maakt. Zelfs dat de Overheid deze goederen aan zich trekt, maar dan aan de predikanten een tractement betaalt, keurt Calvijn beslist af. Zoo komt de zaak hierop neer, zegt Calvijn, dat de Kerk tot beroofd wordt van hare goederen en de Overheid dan, ja, aan de Kerk inkomsten geeft, maar naar haar goeddunken en alsof het uit haar goederen was. En dat behoort de Kerk van hare vrijheid en zelfstandigheid, want zoodra de predikanten dan iets doen, wat niet naar den zin der Overheid is, kan de Overheid hen dwingen door het salaris te verminderen of zelfs geheel in te houden. Dat de Overheid het recht van toezicht op 't gebruik dezer goederen uitoefent, is recht, want ook de vrome Koning Joas heeft dit gedaan (II Kron. 24 : 11) maar de Kerk zelf moet de administratie van deze goederen in handen hebben. En zelfs al zou men ook deze administratie aan de Overheid overlaten, dan zou nog altoos de eisch moeten gesteld worden, dat de Overheid getrouw de inkomsten daarvan aan de Kerk gaf en niets van het eigendom zelf zou te loor gaan. Nu ging het hier niet om kerkelijke goederen in engeren zin genomen, maar bepaaldelijk om kloostergoederen, die de Overheid verkocht en waarvan ze de opbrengst in eigen kas had gestort. 5)

Dat ook Voetius, onze groote Canonicus, even beslist als Calvijn, het zoogenaamde vrije beschikingsrecht der Overheid over deze goederen bestreden heeft, en steeds met nadruk heeft volgehouden, dat naar Goddelijk en menscheijk recht deze goederen ten dienste moesten komen van de Kerk of van vrome doeleinden, waarvoor ze bestemd waren, is bekend genoeg. En Voetius hield dit niet alleen staande ten opzichte van de zoogenaamde kerkelijke goederen, maar evenzeer ten opzichte van de goederen, die bestemd waren voor de kloosters, voor het houden van zielemissen en andere Roomsche superstitiën. Wanneer men beweerde, dat deze goederen toch niet „kerkelijke“ waren te noemen, zoodat ze geseculariseerd mochten worden, kwam Voetius daartegen met kracht op. Het is bekend, hoe, toen de Overheid de kapittels te Utrecht in stand hield, waar uit allerlei gunstelingen van de Overheid onder den titel van kanunniken van deze kapittelgoederen de inkomsten trokken. Voetius niet opgehouden heeft daartegen den strijd aan te binden, niet alleen en zelfs niet in de eerste plaats, omdat daar- door de Roomsche titels en ambten formeel in stand bleven, maar vooral omdat de Kerk daardoor van deze inkomsten beroofd werd, die haar en haar alleen wettig toe- kwamen. De kapittelgoederen waren geestelijke goederen. Gode en Zijnen diensten waren ze gewijd. Wel waren aan de schenkingen zondige voorwaarden verbonden, maar het voorgeschied had ze tot goeder trouw ge- daan, „nae de Kerke doos was ende haere dwaelende conscientien medebrachten“. Het doel was goed, in de middelen had men zich vergist; wat eenmaal ten dienste der Christelijke Kerk Gode geheiligd was, bleef door deze bestemming gebonden.

Wie het geestelijke goed tot profaan gebruik keurde, maakte zich, ook naar het gemeene gevoelen der doctoren, schuldig aan sacrilegie. De Overheid mocht het recht en den plicht hebben deze beslissing aan te passen aan de wijziging, die de Kerk door de Reformatie onderging, maar vrij en naar eigen willekeur over deze goederen beschikken, mocht de Overheid niet. Alleen in gevallen van buitengewone noodzakelijkheid, bijv. als het land in gevaar was, mocht de Overheid over deze goederen beschikken, opdat niet met den Staat tevens de Kerk te gronde zou gaan, maar dat was een uitzondering, geen regel. Prof. Rengers Hora Siccamia die in zijn inaugureele oratie zoo keurig dezen strijd van Voetius tekenend, roemt Voetius, die in dezen strijd meer dan zijn rechtsgeleerde ambtenoot van Oostenga een juist inzicht had in de continuïteit van het recht. Men ziet uit deze gulle erkenning, dat het toch niet zoo dwaas is, wanneer ook theologen over deze rechtsaestie een oordeel zich veroorloven. 6)

1) Dr. R. STÄHELIN. *Huldreich Zwingli*, 1895 B I blz. 402.
2) L. u. p. blz. 404.
3) *Calvini Opera* ed. Baum, Currit, L. V. p. 604 en v.v.
4) L. u. p. I, VI, p. 517 en v.v.
5) L. u. p. I, XI, p. 447, 459, L. XII, 159, 190.
6) Voetius *Pol. Ecl.* II, p. 612, 622 en v.v.
7) RINGERS HORA SICCAMIA. *De samenhang in het Recht bij den strijd over de Utrechtse kapittelen* blz. 39, 40.
8) L. u. p. blz. 62.

Kootwicks Scholen

In hartelijken dank ontvangen Letter R. Gouwstraat Rotterdam, 73; van den heer J. P. V. te Naaldwijk f 10.
Ds. J. H. HOUTZAGERS, Voorzitter Best. Arnhem, Velperweg 88.

Leestatel.

In MEMORIAM Dr. A. BRUMMELKAMP.
Uit het, de vorige week, door mij besproken JAARBOEK TEN DIENSTE VAN DE GERFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND meen ik, om niet dan een reden, goed te doen dit IN MEMORIAM hier

naar voren te brengen. Voor de samenstelling van verschoot Mevrouw de Wed. BRUMMELKAMP de medewerking van haar oudsten broeder, den heer I. Esser, wijk deze, eerder dan zij, Brummelkamp kende.

„Bij onze eerste kennismaking was hij ruim 33 jaar en gehuwd, mede-redacteur van de „*opgerichte Standaard*“, zoo begint de heer Esser.

„Op het bureau van 't nieuw orgaan heeft hij onder 't gedruen en gedaver van stoom- persen, het kletterend geratel van 't op- en 't neergaand kopijbak- en 't nimmer rustend rumoer van toeterende omnibussen, karren, draaiorgels, gullende straatventers en blinde charmespelers, boven den bockwinkel van H. de HOOCH in den bocht van den Nieuwen oijk, geabsheid met zijn nimmer zich verlooch- nend humeur en volstrekt onverstoort kalme, niet zonder zijn prettige lach nu en dan, en gezellig gebabbel. Met den aard van zijn werk stroomde uit alles wel het eerste jaar had hij het buitenland, later o. a. de loopende pole- miek voor zijn rekening. De aanhoudende zorg voor de binnenlandsche nieuwsberichten enz., bij zijn collega HANA in zoo veilige han- den, ware zijn zaak niet geweest.

De heer Esser, zelf journalist, d's BRUMMEL- KAMP als vakgenoot teekende, toont zich in deze artistieke teekening tevens als belletrist. De rake beelding toch van het ontroost milieu vormt met de niet-minder-rake der piacietische van mensche, die er midden-in-uit, een tegen- stelling, waardoor die mensche in het volle licht komt. De twee contrasterende trekjes, welke in de beide laats zinnen zitten, een tegri- stelling, die den journalistischen arbeid van BRUMMELKAMP terstond karakteriseert.

Maar ESSER, die het kan beoordeelen, waar- deert in BRUMMELKAMP ook den belletrist.

Hij toont aan, dat er in diens literaire nala- tenschap bundels opstellen zijn, waaraan het practicaat belletristische journalistiek niet te ontzeggen valt, maar ook dat in de nala- tenschap als bewijzend teken van BRUMMELKAMP's belletristisch talent een éénige plaats toekomt aan „het boek over zijn vader“, de „*LEVEN- BESCHRIJVING* VAN PROF. A. BRUMMELKAMP". Voor dit betoog wijst de heer Esser tevens op den „*don voor contrastering*“, die zijn vriend in schoonebroeder zoo rijkelijk bezat en waarbij hij dan „wanneer hij op dreef was, uit den rijken schat, dien hij van de in- en uithremsche fraaie letteren in zich had opgegozen, zoo ongezoekt en op de meest eenvoudige wijze kan uitdelen.“ „Maar“, voegt Esser hier aan toe, „de dampkring moest sympathiek zijn“, om hem op dreef te doen zijn, „anders kon hij zwijgen“.

Toen ik dit las werd ik onwillekeurig herin- derd aan dien avond waarop ik het voorrecht had in den HAAO bij BRUMMELKAMP te logeeren. „Was nog in den tijd dat ik „uit preken“ ging. Door het tweemaal dienst-doen en de vier verplichte wandelingen naar-n-van de beid- niet al te nabije kerkgebouwen waalk vermoed. Maar in de comfortabele huiskamer week de- vrometheid al spoedig. Wij zaten er met z'n dri- en BRUMMELKAMP was op dreef.

Het gesprek kwam op de belletrie. Toen had ik de elfde ervaring als die waarvan het IN MEMORIAM meldt. Mijn vriendelijke gast- heer vertelde ons telkens „met een geestigen zet van deen, een zangerigen verspreng van genen, een diepinnige gedachte van een derde“.

Het mooie van den heeren ESSER's bijdrage tot dit IN MEMORIAM is ook het zich invoeien in BRUMMELKAMP's sieleleven, dat er u uit toe- spreke. „Hij bezat“ schreeft Esser van hem, wat de Engelschen noemen „*a catholic taste*“ en daarmee is dan bedoeld, dat hij niet be- krompen of eenzijdig was.

Dit gold ook van zijn waardeering der belle- trie. Echter met één uitzondering en dat was „de beweging van '80e“.

„Sichts over de grenslin van 1880 heeft hij nooit een voet gezet. Hiertegen kwam heel zijn verleden, geheel zijn natuur in verweer, instin- ctieel voelde hij den revolutionairen ondergrond“.

Kan er van meespreken. Had het al spoedig gemerkt, en het was een chapitree dat ik dan ook maar liefst niet met hem aantrofte.

Maar overigens, hij had „smaak“ ook in wat over de grenzen van zijn eigen, bijzonder milieu lag. Voelde hij, wat dit laatste betrefte, zooals Esser schrijft, voor de literaire kunst van BUD- DIJCK, BECHER STOWE en DA COSTA, hij voelde ook voor die van GORTIUS, EMANTS en LONGFELLOW.

Zijn „*catholic taste*“, zijn „algemeene smaak“, bewaarde hem voor de eenzijdigheid van den dweper, en deed hem ook elders de schoone- heid genieten.

„Wat het oor streelde en sprak tot zijn hart, zijn geest boeide, nam hij aan, genoot er van, en deed er gaarne anderen van genieten“.

Dan, niet alleen in BRUMMELKAMP's esthetisch voelen, maar ook in diens religieusieit heeft de heer Esser zich met liefdevolle belangstelling ingevoerd.

„Tegeenspraak en afwijkende meeningen kon hij zeer goed verdragen en met name in het godsdienstige was deze zoon der afscheiding de- verdraagzaamheid zelf“, zoo lees ik weer in het IN MEMORIAM.

Toch is dit niet zoo te verstaan, dat hij een voorstander was van het religieus ekkelisme. Daar toch, ik weet het, moest onze BRUMMEL- KAMP, de Calvinist pur sang, niets van hebben.

Esser voegt er dan ook aan toe, „het is waar, in vertrouwelijke gesprekken kon hij wel eens zeer krasse woorden bezigen, want hij was een dier niet zoo talrijke Nederlanders, die zich voor iets warm konden maken“.

Dat het geval onder volksgeenoten, die zich „voor iets“ warm kunnen maken, gering is, dankt mij een bewering, die ik niet gaarne zou onder- schrijven. Het verkeer met hen bracht mij althans tot de ervaring, dat er velen zijn die zich zeer lichtelijk voor „iets“ warm maken en da- onder weer velen, die zich warm en zelfs gloeiend kunnen maken voor „iets“, wat mij tusschen zijn en deze laatste caeterie is niet bij tijden meer gemakkelijk, dan op den duur sympathiek. Doch hoe dit zij, waar het de religie, de eenig ware, de meest zuivere gold, kon BRUMMELKAMP zich warm maken, al was hij ook de verdraagzaamheid zelf. Deze verdraagzaam- heid, deze tolerantie, was bij hem echter geen vrucht van uit scepticisme opgeschooten proba- bilisme, maar van zijn „*catholic taste*“. Van wat ik zou willen noemen zijn zin voor de „*Katholiciteit* van het Christendom“. Iets wat, om begrip- verwarfing te voorkomen, haast ik mij het te zeggen, heel iets anders is dan zin voor het Romanisme.

Esser schrijft, dat BRUMMELKAMP's zich-warm- maken waar het ging om het godsdienstige, bij hem „niet verbinde de de ruimte van blik“. Dit laatste documenteert hij met een citaat uit een brief van zijn vriend.

Naar aanleiding van dat citaat schrijft hij

dan: „Zulke uitingen van een, omtrent wiens beginselvaste trouw aan eigen overtuiging wel bij niemand twijfel kan bestaan die van zijn leven en werken eenige kennis draagt, denken mij veelzeggend en kenmerkend“.

Ook mij, die van het aardse leven van dezen Calvinist en van wat hij daarin gewerkt heeft, enige kennis draag, is het kenmerkend, dat hij, de streng-kerkelijke, vrij was van kerktijde, en onder het vele dat dit leven en werken mij zegt dunkt mij, zoo het een als het ander, voor- beeldig te zijn.

Aldus dunkt het mij en dit zegt het mij, al weet ik, dat het, ook door BRUMMELKAMP be- streken religieus ekkelisme, vaak het zacht- kerksme“ gebruikte als een vlag om er zijn lading mee te dekken.

Ik ontneem aan wat de heer Esser schreef nog een zin.

„Maar hoezeer heeft hij bij al dit FORTITER in re.“ — hier wordt blijkbaar gedacht aan DR. BRUMMELKAMP's krasse woorden waar het om de religie ging — „het SUAVITER IN MODO toege- past“.

Ook in dit STERKE VAN DAAD EN ZACHT VAN AARD dunkt mij dat BRUMMELKAMP, nog nadat hij gestorven is, over het verkeer met afwijkende Christenen ons een behartigingswaardige les toesprekt.

Na diens „inwendigen mensche“, voor zoover dat de en van den ander mogelijk is, te heb- ben geteekend, doet Esser met een enkel- trek ons nog herinneren den „inwendigen mensche“, en wel in deze aandoenlijke woorden: „Al de zachtmoeidige vriendelijkheid straalde hem de oogen uit — de arme oogen, die ongewapend zoo goed als niets konden zien, en waarin toch zoo weldadig was in te zien onder 't licht van zijn bekoorlijken glimlach“.

Aan wat de heer Esser voor het IN MEMORIAM leverde, voegde MEYKOUW BRUM- MELKAMP toe wat niet minder waard is herin- derd te worden.

Zij schrijft, dat hij was „een kind in de boersheid“, en „buitengewoon teer van gewoen“. Vertelt van de boerenwoning te HATTEN waarin zijn vader, toen deze, „t was in de dagen de- vervolgung, uit zijn Pastorie was gezet, met zijn gezin een onderdak had gevonden, en dat daar zijn jongste zoon werd geboren.

Van dat ANTONY noot op school is geweest, maar huisouderswijis onvrij en dat hij reeds op zijn twaalfde jaar beijdenis des geloofs „afgide“.

Vertelt, dat hij, na zijn studie aan de Kam- per-School te hebben voltooid, een jaar naar SCHOTLAND ging.

Zij verhaalt van zijn beschroomdheid om het „hooge en heilige ambt“ zoodaals hij het noemde, te aanvaarden en waarvan dan het gevolg is geweest, dat hij eerst in 1876, dus toen hij al 37 jaar was, predikant werd en wel te ALKMAAR. Van dat hij, sedert hij 1879—'87 de Kerk van GRONINGEN diende en ook na dien tijd zeggen kon, „dat er maar weinig kansels waren waarop hij niet had gestaan“, want „Ds. BRUMMEL- KAMP, die „beleeft was hij beleed“, was een „veel geleefde prediker“.

„Op den eenvoudigen gedenksteen op Oud- Ekeduinen staat geteekend Lucas 10 vers 20b. „Maar verblijdt u veel meer, dat uw namen geschreven zijn in de hemelen“.

„Het zijn de woorden, die hij den laatsten dag zijns levens viermaal heeft gezegd tot degenen, die hem bezochten; sprekende over: waar het voor hen en ons alleen op aankomt in dit leven“.

Dus eindigt het IN MEMORIAM.

Wie het JAARBOEK bezitten, behooren niet te verzuimen het er in op te slaan en het dan in zijn geheel en nauwgezet te lezen. Maar evenmin behooren zij te verzuimen, het ook wie het niet bezitten te doen lezen. Want de „ederige, bescheiden, hemelzieke en be- ninnende“, zoodaals de heer Esser onze BRUM- MELKAMP noemt, was, gelijk hij ook terecht schrijft, een „veelzijdig bezaafd mensche“ en hij behoorde aan heel ons volk.

G.

Voor Kinderen.

PREDIKER II : 1.

Wanneer nu, zoo vervolgde de meester, tijdens den winter het Nijlwater is weggeakt, zoo droogt de gloeiende Afrikaansche zon in dat regeloze land den grond spoedig op. De veldarbeid kan dan beginnen.

Wat het koren betreft, valt er echter niet veel te doen. Ploegen en eggen is in den schier weeten en vechtigen grond onnoodig. Ja zelfs begint men al voor koren te zorgen, terwijl het land nog onder water ligt. De landman gaat dan naar zijn stuk grond, al is het met water overdekt. Hij weet het toch wel te vinden of kan het door palen aanwijzen. Is hij waar hij zijn moet, dan stroomt hij met meegenomen zaai- koren bij handenvol in het water. Schijnbaar werpt hij het weg en doet een domheid.

Maar de boer weet beter. Hij wacht zijn tijd. Na enkele maanden begint het bezaaide land te groenen. Overal schieten kleine halmen uit, gesproten uit de op het water gesproide korels, die door hun zwaarte gezonken zijn en in den modder bleven liggen. Daar ontkiemden ze, en als het land droog is, prijkt het reeds met groene- gele halmen die straks heerlijk graan zullen geven en in overvloed.

Zoo wordt begrijpelijk, dat Egypte de koren- schuur was der oude wereld, dat wil zeggen, dat de volkeren die woonden aan de Oost- kusten der Middellandsche Zee, het koren, zoo noodig, uit Egypte haalden. Toen er honger was in Kanaän, ging Abraham naar Egypte, waar graan in overvloed was, en Abrahams kleinzoon Jakob deed hetzelfde. 't Is dus duide- lijk van wat groot belang de jaarlijkse over- strooming was voor heel Egypte, ja eigenlijk voor heel de oude wereld. Maar ook begrijp- lijk nu, hoop ik, wat het zeggen wil zijn brood uitwerpen op het water om het later weer te vinden. De schrijver van het boek Prediker was een vorst, en zeker meermalen in Egypte ge- weest, waar hij de overstroming kon zien. In e geval had hij er van gehoord, en zoo kon hij het gebruiken als een beeld van wat anders. Misschien kan een van jehi me nu wel zeggen wat dat andere is.

Dat was zeker ook een moeilijke vraag, en de meester wachtte vergeefs op antwoord. Eindelijk sprak hij:

„Ik zal jullie een kleine geschiedenis vertellen, en dan nog eens mijn vraag herhalen“.

Veel jaren geleden leefde er een oud heer.

Naar aanleiding van dat citaat schrijft hij

regend met rijkdom. Kinderen echter had hij niet, hoevel hij ook van kinderen hield.

Dat laatste toonde hij, duidelijk en zoo dat nog elk er zich van overtuig- kan. Hij liet namelijk nabij een dorp een groot maar een- voudig huis bouwen. Daarin zou plaats zijn voor een twintig jongens, weeten, armen, ver- waarloosden. Het huis was spoedig gevuld, en stond onder opzicht van een man en vrouw. De eerste was onderwijzer van zijn vak. De oude heer en nog anderen hielden op alles toezicht.

Onder de jongens die opgenomen werden be- hoorde ook een, die Karel heette. Hij had geen ouders meer en evenmin vrienden. Haveloos on- wetend was hij dusver opgevoerd in groot gevaar een volslag deugnet te worden. Een menigen zei dat Karel dit al was.

Zoo kwam hij in het huis bij de andere knapen, meestal even arm als hij, maar nog minder bedorven. Hoe het gaan zou moest blijken.

(Wordt vervolgd).

WAAR EEN WIL IS, IS EEN WEG.

Koningin Victoria die in 1837 den troon van Engeland besteg, en die meer dan zestig jaren regeerde, was niet alleen als vorstin bekend, maar ook als een oprechte christin, die de zaak des Heeren voortdurend en steunde waar zij kon. Zij werd hierbij trouw bijgestaan door haar echtgenoot, prins Albert, die echter geen Koning was, al was zijn vrouw koningin, net als het thans bij ons is.

Nu gebeurde het meer dan vijftig jaar ge- leden, dat een landman in Engeland een nieuw soort van ploeg uitdacht, die bij het gebruik den ouden in veel blik te overtreffen, en dus een verbetering was. Toen dit eenmaal was uit- gemakt, nam de uitvinder een besluit. Hij zond namelijk aan haar Majesteit een ploeg naar zijn vinding, en een brief er bij, waarin hij de ver- beteringen uitlegde, en wees op het voordeel dat de nieuwe ploeg bracht.

Na een paar weken kwam er antwoord. De koningin zond een brief van dankbetuiging. Daarbij was gevoegd een zeer fraai geboonden Bijbel, als blijk van tevredenheid. Voorsien in dien Bijbel had koningin Victoria zelf haar naam en nog eenige woorden geschreven.

Onze landman was innig verheugd toen hij zag, hoe de koningin zijn werk hoog stelde. Vooral verblijdde het hem dat hij een Bijbel had ontvangen. Want hij was een vriend van dit boek, als er dagelijks in, en had het lief als het Woord van God en Zijn genade.

Het gebeurde kon natuurlijk niet verborgen blijven. Het gerucht er van verspreidde zich in heel den omtrek. Velen vroegen, of zij de gift en het schrift der koningin eens mochten zien, en het was te berekenen dat het druk zou loopen met nieuwsgierigen.

Dat bracht den landman op een nieuwe ge- dachte. Wie het geschenk wou zien, moest er iets voor over hebben, weinig of veel, naar hij minste kon. Al het geld zou zijn voor het grootste Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenoot- schap.

En zoo geschiedde het. Op een bus in de kamer stond met groote letters een uitnodiging om iets te geven en waarvoor. Niemand der belangstellenden ontrok zich daaraan. Er kwam een aardig sommeje voor het Bijbelgenootschap bij en. Zoo bleek alweer, waar te zijn wat hierboven staat. Een der kijkers en gevers schreef een briefje van dankbetuiging, dat sloot met deze woorden:

„God zegene de koningin en make den ploeg voorspoedig.“

En daarmee sluiten wij ook.

Beantwoord.

En man die in heel zijn dorp als vroom en godvreesd bekend stond, begaf zich eens voor- akten naar het spoorstation. Toen hij in een wagen kwam, vond hij daar een vijftal jonge- liden, dorpsgeenoten die alom te boek stonden als ruw en losbandig.

Toen nu de godvreesende man binnentrad riep een van de vijf den anderen toe: „Opgepast, vrienden! Daar komt die fijne. Nu zullen we wel weer wat van onze gebroken en goddeloosheden te hooren krijgen.“

„Gij vergist u“ antwoordde de „fijne“. Ik ben niet gewoon te spreken over dingen, die toch al reeds lang in ieders mond zijn.“

HOOGENBIJK.

Buitenland.

Palestina. Herleving.

Der Bots aus Zion brengt in zijn September- nummer belangrijke berichten uit het Heilige Land. In de eerste plaats wijst hij er op, dat het gheele Oosten weer oplekt, nu het ondrage- lijke juk van den Turk afgeschud is. Niet het minst is dit het geval in Palestina, dat uitge- hoogerd, verarmd, uitgezogen en ontvolkt is. Er brak een tijd van vrijheid en rustige ont- wikkeling aan. De handel ging herleven, reeds kwamen te Jaffa schepen aan beladen met waren uit Europa en Amerika; de landman bezaai- wree zijn velden, en in de steden ontfermte de burger zijn bedrijf opnieuw uit. De goede oogst welke biengengehaald werd, verhoogt de goede stemming der bevolking en maakt, dat men weenige hinderlijke naverking van den oorlog met geduld draagt. Maar de vooruitzichten voor den Duitschen handel zijn slecht; het schijnt het deel van de vijanden des Duitschen volks, zijn handel geheel te vernietigen.

De Arabische grondbezitters vrezen, dat zij hun land door het werken der Zionisten zullen moeten verliezen. De Zionisten koopen zooveel mogelijk land om daardoor ruimte te krijgen voor Joodische emigranten, en nu zijn de Arabieren die land in Palestina bezitten bang, dat de tijd zal aanbreeken, waarin zij met geweld van hun bezit zullen beroofd worden. Deze vrees werd uitgesproken op het Congres van Arabieren te Jerusalem gehouden. Daar besloot men tot het stichten van een bank, van welke de boeren (Fallachen) geld tegen lage rente zouden kunnen krijgen, om niet gedwongen te zijn, als zij in geldnood verkeerden, hun land aan Joden te verkoopen. De Engelsche regering, die de Zionisten begunstigt, verzekerde den Arabieren dat zij ook hun streven wilde bevorderen. Deze Arabieren hebben in hun program niet alleen handhaving van hun grondbezit, maar ook op- heffing van het volk uit den lagen staat van ontwikkeling, waarin het thans verkeert, ge- schreven. Ook sprak het Arabische Congres af- wensch uit, dat het land bij Syrië ingelijfd zou worden, om dan niet langer Palestina, maar Zuid- Syrië te heten.

Het verarmde volk heeft krachtige hulp uit

Amerika ontvangen. Het schip „Mongolia“ bracht o. a. 8000 ton meel, groote hoeveelheden gedroogde vruchten, 3 miljoen elien linen, een miljoen elien doek en flanel, 100.000 dekens, 1500 bedden, de inrichting voor 15 hospitalen, 250 naaimachines. De verdeling van deze gaven werd in handen van den rabbijn Tietelbaum gegeven, die in Palestina geboren is. Andere weidanden kwamen van Engelsche zijde. Er werden straten en spoorwegen aan- gelegd, scheepverkeer op de Doodse zee ont- stond. Ook kan men wijzen op het „exploiteeren van schatten die in den grond verborgen liggen, veiligheid voor handel en verkeer, bevordering van den landbouw, enz.

Vooral de stad Jerusalem heeft veel aan de Engelsen te danken. Het vuil dat eeuwen lang daar ongeschoopt lag, werd weggeruimd, er werd voor een waterleiding gezorgd, er kwam elec- trisch licht en straatverlichting. Van dit alles was gedurende het Turksche wanbeheer geen sprake. Ook is een groot bouwplan voor de stad ontworpen. Het oude Jerusalem zal vrij geleegd worden; men wil de inwoners zooveel mogelijk naar de nieuwe wijken der stad over- brengen. Een moderne stad moet verrijzen, buiten de grenzen van het Jerusalem dat na Salomo ontstond; die nieuwe stad zal dan ge- bouwd worden op de heuvels die de stad om- ringen. Men wil ook de heilige plaatsen der Mohamedanen laten bestaan. Ten slotte zullen ook de opgravingen in Jerusalem volgens een bepaald plan weer opgevat worden. Onderschei- dene verenigingen, waaronder het „Duitsche Evangelische Instituut voor oudheidswetenschap in het Heilige Land“, zullen daarin werkzaam zijn. Of de Duitschers werkelijk daarbij zullen mogen medewerken?

De toekomst van het Duitse element in het Heilige Land ziet er niet rooskleurig uit. Er zijn nog maar weinig Duitsers. De meesten, ook de arbeiders aan het groote Syrische weeshuis, met uitzondering van directeur Schneller, zijn kranke vrouwen en zijne dochter, ook de zusters van Kaiserwerth van het hospital en van Talitha Kumi, kooplieden, predikanten enz., werden naar Egypte gedeporteerd. Zij zullen nu opweg naar het Duitse vaderland zijn. De nog in Jerusalem vertoevende Duitschers, waaronder de pleg- zusters van het a-yi voor melaatschen „Jesus- hille“, en de vroegere leidster van het Oijberg- geslacht, hebben in directeur Schneller een geeste- lijke verzorger.

Over het lot van het Syrische weeshuis is nog niet beschikt. Eerst zou het met zijn werk- plaatsen in den loop van den zomer door het Amerikaanse Rode Kruis aan zijn rechtmatige bezitters teruggegeven worden. Daarna werd de datum van teruggave op 10 Oct. gesteld.

Vervolgens werd het aan een Amerikaansch genootschap voor een jaar gegeven. Men hooft er nu van spreken dat de Amerikanen het voor goed willen houden. Dit geldt ook van de be- roemde landbouwkolonie Br. Salem in de Philistijnsche vlakte. Ook op deze hebben de Amerikanen de hand gelegd s'ot 15 Juli 1920. De kolonie gaat achteruit. Het daarmede ver- bonden Philistijnsche weeshuis is sedert Paschen weer geopend. De berichten omtrent den door het Comité van het Syrische weeshuis begonnen arbeid voor weeten te Nazareth, luiden onbe- vroedigend.

Het Galileesche weeshuis is ten deele in puin geschooten; daar vertoefde de kranke, uit haar waning verdreven vrouw van den zending Miller.

Ook maakt de Bots aus Zion gewag van twee- splijt onder de Joden in Palestina, die zijn oors- prong vindt in het voornemen der Zionisten om ook aan de vrouwen het acieve en het passieve stemrecht te geven. De Joden die zich aan de wet houden, willen daarvan niet weten. Een aantal Rabbijnen hebben allen met den dan gedreigd, die zich voor deze nieuwigheid ver- klaren.

WINCKEL.

Officiële Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons: In de vorige *Herant* werd o. m. verantwoord f 5 van 6 oude keuzemakers. Trouwe broeders zijn het, die te midden van het voortdurend gehamer der machine nog denken aan de voor- rechten, door God aan ons land geschonken in de Vrije Universiteit.

Het is tegenwoordig zulk een drukke en drukkende tijd, dat er bijna geen gelegenheid te vinden is om rustig na te denken over hetgeen wij dagelijks uit de hand des Heeren ontvangen. Er moet meer gebeden worden, en gebeden worden naar het Woord Gods. O zeker. En ook gedankt.

Immers is het gebed het voornaamste stuk der dankbaarheid.

Men verhaalt, dat een vrome broeder eens bij een predikant kwam klagen over de afwe- zigheid van de behoefte tot gebed. Na rege bespreking over de oorzaken van die afwezen- heid las de predikant een gedeelte van Hand. 10. Bij het vierde vers werd zeer langzaam en met nadruk gelezen: „Uwe gebeden en twee almoeden zijn tot gedachtenis opgekomen voor God“ . . .

Er werd niet veel meer gesproken, maar bij het afscheid gaf de klager den predikant een „warme broederhand“ met verzoek het be- drag naar inzicht te besteden.